

Inhoud

Voorwoord	7
Inleiding	13
1. Waarom moet IK stemmen?	18
2. Wat gebeurt er eigenlijk in die Tweede Kamer?	25
3. Hoe bepaal je op wie je stemt?	43
4. Vijf thema's om over mee te kunnen praten	58
5. Slim stemmen (nu wordt het pas echt leuk)	88
6. Naar de stembus	106
7. Je hebt gestemd, en nu?	117
Nawoord	127
Dankwoord	129
Woordenlijst	130

VOORWOORD

Waarom we nu alweer gaan stemmen

Eerlijk? Na het verschijnen van de eerste editie van dit boek tijdens de vorige Tweede Kamerverkiezingen in 2021 en na de bijbehorende persactiviteiten en lezingen, heeft ‘de politiek’ me niet extreem meer kunnen boeien. Ik was er even helemaal klaar mee en moest me focussen op al mijn onderbetaalde tijdelijke contracten waar de politiek nog steeds niets aan heeft gedaan.

Toch heeft het schrijven van dit boek me zoveel basis-kennis gegeven, dat ik me bij grote gebeurtenissen gemakkelijk in kan lezen en belangrijke politieke zaken goed en snel kan begrijpen. Denk aan iemand die zich per ongeluk laat fotograferen met een dossier waarop staat ‘Positie Omtzigt, functie elders’, de extreme stijgingen van de energieprijzen en de val van het kabinet-Rutte IV.

Dit is mij erg veel waard, want ik maak me nog steeds zorgen over de wereld. En jij misschien ook wel: je hebt namelijk toch maar mooi een boek in handen over hoe je je stem

kunt gebruiken om iets te veranderen. Gelukkig ben je niet de enige. Dit is alweer de vijfde druk van dit boek, dat we nu voor de tweede keer herzien hebben, sinds het voor het eerst in de boekhandel lag. Door alle opgedane kennis weet ik wat ik wel en niet van de politiek kan verwachten en ook wat ik zelf kan doen om verandering teweeg te brengen. Dit gun ik jullie ook.

Nienke en ik vonden dat het, met de vervroegde Tweede Kamerverkiezingen in zicht, tijd werd voor een aangepaste versie van *Waarom je niet zomaar moet stemmen waar je ouders op stemmen*. Het politieke systeem werkt nog hetzelfde, dus het grootste gedeelte van het boek is nog relevant. Wel hebben we een aantal voorbeelden up-to-date gemaakt en leggen we je kort uit waarom we nu alweer naar de stembus gaan.

Mocht je dit voorwoord niet helemaal begrijpen – wat is bijvoorbeeld precies een kabinet en wat maakt het nou weer uit dat het is gevallen? – geen zorgen! Alles wordt je duidelijk na het lezen van dit boek.

Wat voorafging

Na de uitslag van de vorige Tweede Kamerverkiezingen in 2021 volgde de langste kabinetsformatie uit de Nederlandse geschiedenis. Het duurde bijna een jaar voordat de politieke

partijen besloten welke partijen de coalitie¹ gingen vormen, zodat het beleid voor de komende jaren bepaald kon worden. Dat het dit keer zo lang duurde, had onder andere te maken met dat de partijen uiteenliggende ideeën hadden over hoe het best om te gaan met het asiel- en stikstofbeleid. Onderwerpen waar we later meer over uitweiden.

Uiteindelijk vormden VVD, D66, CDA en ChristenUnie de coalitie en daarmee ook kabinet-Rutte IV. Tijdens hun regeerperiode kregen ze onder andere te maken met de stijgende energieprijzen, de oorlog in Oekraïne en de uitvoering van het stikstofbeleid (hierover lees je meer in hoofdstuk 4). Allemaal onderwerpen waarvoor het kabinet plannen moest verzinnen.

Een andere kwestie waar ze mee te maken kregen, was dat er sinds 2021 sprake is van een structureel gebrek aan capaciteit om asielzoekers op te vangen in Nederland. Hoogstwaarschijnlijk herinner je je nog wel de beelden van asielzoekers in Ter Apel die buiten moesten verblijven, omdat er binnen niet genoeg plek was.

De kabinetscrisis

Al in het najaar van 2022 begonnen er onderhandelingen tussen de partijen in de coalitie over maatregelen om de

¹ Achter in dit boek staat een woordenlijst waarin we termen zoals 'coalitie' nog eens in één zin uitleggen.

immigratie van mensen van buiten de Europese Unie te beperken. In juni 2023 kondigde Sophie Hermans, fractievoorzitter van de VVD, zelfs een harde deadline aan. De betrokken ministers mochten niet met vakantie tot er een duidelijk plan klaar zou liggen.

De vier coalitiepartijen begonnen in juli aan een extreme vergadermarathon. Ik was er niet bij, maar ik ga ervan uit dat iedereen ongezond veel aan het overwerken was. Rutte had inmiddels toegezegd met een voorstel te komen dat voor iedereen acceptabel zou zijn. Hij kwam vervolgens met een plan waarin per maand niet meer dan tweehonderd gezinsleden van oorlogsvluchtelingen naar Nederland mochten komen², met een wachttijd van twee jaar. Hoewel Mark Rutte waarschijnlijk hard aan dit plan had gewerkt, vonden de drie partijen in zijn coalitie dit niet aanvaardbaar.

De vier partijen hadden eerder al afgesproken dat ze gezamenlijk uit het kabinet zouden stappen wanneer ze er niet uit zouden komen. Nadat ze nog een aantal andere ideeën hadden voorgelegd aan elkaar, besloten ze toch dat ze er niet uit gingen komen en bood Mark Rutte bij de koning het ontslag aan voor kabinet-Rutte IV.

2 Een vluchteling die in Nederland een verblijfsvergunning heeft gekregen, heeft recht op gezinshereniging. Hierdoor mogen de gezinsleden van de vluchteling naar Nederland komen. Daar gelden alleen wel strikte regels voor. Als het plan van Rutte door zou gaan, zouden die regels nog strenger worden.

Demissionair kabinet

Hoewel het kabinet gevallen is omdat de leden niet uit de asielkwestie konden komen, blijft het oude kabinet de lopende zaken afhandelen, totdat er een nieuw kabinet is geïnstalleerd. Ze zijn nu een demissionair kabinet.

Alles ligt open

Een paar dagen na het vallen van het kabinet liet Mark Rutte weten dat hij stopt als partijleider van de VVD. Dat betekent dat we na deze verkiezingen sowieso een nieuwe minister-president krijgen. Ook lieten veel andere kopstukken uit de Kamer weten dat ze na hun zomertripje niet meer terugkeren. Misschien zijn ze er, net zoals ik, ook even helemaal klaar mee. Onder andere de partijleiders Sigrid Kaag (D66), Wopke Hoekstra (CDA), Sylvana Simons (BIJ1) en Farid Azarkan (DENK) zien we niet meer terug in de Tweede Kamer. Daarnaast zullen de partijen GroenLinks en PvdA met één gezamenlijke kieslijst deelnemen aan de Tweede Kamerverkiezingen. Dat betekent dat we waarschijnlijk heel veel nieuwe namen en gezichten moeten gaan onthouden. Ugh.

Aan de andere kant betekent het ook dat er ruimte is voor nieuwe mensen en nieuwe ideeën. Ik heb in ieder geval weer erg veel zin om te gaan stemmen! Hopelijk kom ik jullie tegen met (hernieuwd) zelfvertrouwen bij die cli-co's die de portal naar onze nieuwe politieke toekomst zijn.